



FYLKESMANNEN I FINNMARK  
Landbruksavdelingen

FINNMÁRKKU FYLKKAMÁNNI  
Eanandoalloossodat

Landbruks- og matdepartement  
Postboks 8007  
0030 Oslo

Deres ref  
200701972

Deres dato  
16.11.2007

Vår ref  
Sak 2007/4351  
Ark 544

Vår dato  
18.02.2008

Saksbehandler/direkte telefon: Hans Magnus Sætra - 78 95 05 90

## Høringsuttalelse - ny lov om dyrevelferd

Vi viser til deres utsendte høringsforslag til ny *Lov om dyrevelferd*. Fylkesmannen i Finnmark ønsker å uttale seg til de delene vi mener er av betydning i tilknytning til det videre arbeidet med ny lov.

### Generelt

Fylkesmannen i Finnmark mener det er riktig og nødvendig med en gjennomgang av lovverket på området, og støtter at betegnelsen *dyrevelferd* blir så sentral. Fylkesmannen støtter i all hovedsak lovforslaget, og mener drøftingene som ligger til grunn for lovutkastet er grundige og uttømmende. Det er viktig at lovforslaget angir overordnede prinsipper, og i stor grad overlater til forvaltningen å utforme nærmere forskrifter. En tillater seg likevel å kommentere enkelte viktige tema og formuleringer.

### Enkeltparagrafer

#### § 5 Varsling

Departementet foreslår å innføre varslingsplikt som et viktig virkemiddel for å kunne avdekke situasjoner som kan utvikle seg til alvorlige dyrevernsaker. Varslingsplikten slår inn i tilfeller der man har grunn til å tro at dyr blir utsatt for mishandling eller alvorlig svik vedrørende miljø, tilsyn og stell. Bestemmelsen er ment å være allmenn, dvs. at den retter seg mot enhver.

Unntak fra varslingsplikten?

I enkelte tilfeller vil personer gjennom sin yrkesutøvelse få kjennskap til alvorlig dyremishandling eller vanstell. Dette vil for eksempel gjelde veterinærer og helsepersonell, men også andre yrkesgrupper som prester, advokater m.fl. Det drøftes i høringsnotatet om noen yrkesgruppers yrkespålagte taushetsplikt skal vike for plikten til å varsle om alvorlig dyremishandling eller vanskjøtsel. For flere av disse gruppene, er det viktig å opprettholde et tillitsforhold til klient/pasient, noe som taler for at man skal være tilbakeholdne med å pålegge dem en varslingsplikt.

Lovutkastet foreslår at varslingsplikten skal gjelde med de begrensninger som følger av annen lovgiving, og den vil i således ikke gå foran annen lovbestemt taushetsplikt. Når det gjelder personell innen helse- og sosialsektoren, understreker departementene retten til å varsle på visse vilkår. Det foreslås nå å gjøre endringer i helsepersonelloven § 23 nr 5. Dette

for å tydeliggjøre helsepersonells varslingsrett. Fylkesmannen i Finnmark ser positivt på at det i forslag til ny bestemmelse i helsepersonelloven gis en konkret hjemmel for helsepersonells varslingsrett i dyrevelferdssaker. Dette innebærer en klargjøring i forhold til forvaltningslovens bestemmelser. Forvaltningslovens § 13 b nr 6 bør endres i samsvar med helsepersonellovens § 23 nr 5 slik det nå er foreslått.

Gjennom behandlingen av St.meld. nr. 12 (2002-2003) Om dyrehold og dyrevelferd ble det slått fast at Norge skal arbeide for å være i fremste rekke på dyrevelferdsområdet. Fylkesmannen i Finnmark mener at varslingsplikten er særdeles viktig i forhold til å nå denne målsettingen i forbindelse med utarbeiding av ny lov om dyrevelferd. Dette for at tilfeller med dyremishandling og vanskjøtsel i større grad skal kunne fanges opp på et tidlig stadium. Det bør derfor arbeides videre med ulik lovgiving på departementsnivå med en målsetting om å fjerne unntaksmulighetene for taushetsplikt for yrkesgrupper i saker som angår alvorlige brudd på dyrevelferdslovgiving. Fylkesmannen er klar over at det her er ulike hensyn som delvis virker mot hverandre (bl.a. tillitsforhold mellom mennesker), men dersom prinsippet om taushetsplikt skal vektlegges like tungt som i dag, betyr dette at dyrevelferdshensynene dessverre ikke styrkes i tilstrekkelig grad.

Fylkesmannen i Finnmark mener de hensyn som er lagt til grunn om personer som er unntatt fra vitneplikt etter straffeprosessloven § 122 er viktige. Fylkesmannen støtter derfor at nærstående slektninger unntas fra varslingsplikten i tråd med gjeldende strafferettslige prinsipper.

### **§ 6 Kompetanse og ansvar**

En av hovedstrategiene i dyrevelferdsmeldingen er å øke kunnskapen og bevisstheten rundt dyrevelferd. Det drøftes at både lang erfaring og formell opplæring er faktorer som taler for at en person har nødvendig kompetanse. Det er i flere eksisterende forskrifter allerede hjemlet et krav til kompetanse hos den som eier eller har ansvaret for dyr og/eller fisk. For eksempel stilles det kompetansekrav innen både landbruket (forskrifter om hold av storfe og svin og forskrifter om velferd for småfe og hest) og innen akvakulturnæringen (fiskeoppdrett) og til fiskere i saltvannsfiskelovgivningen. Også viltlovgivningens krav til jegeres kompetanse, vil i stor grad ivareta dyreværnhensyn. Kompetansekravet i ulikt regelverk bør harmoniseres slik at det ikke oppstår motstrid.

Fylkesmannen i Finnmark støtter at det vedtas en vid hjemmel til å gi nærmere forskrifter om kompetanse. Mer konkrete krav til kompetanse vil praksis måtte tilpasses til den enkelte aktivitet, noe som mest hensiktsmessig gjøres gjennom forskrifter. Fylkesmannen mener også det er viktig med en ansvarliggjøring av foresatte og støtter lovutkastets § 6 andre ledd.

### **§ 11 Transport**

Inntrykket til fylkesmannen i Finnmark er at det har skjedd store forbedringer av selve transportmidlene i forbindelse med transport av dyr de senere årene. Med den slakteristrukturen vi har i Finnmark i dag er transporttid knyttet til dyrevelferd alltid et aktuelt og utfordrende tema. Unntaket fra 8-timers regelen i Nord-Norge er, slik fylkesmannen ser det i dag, dessverre en nødvendighet.

### **§ 12 Avliving**

Fylkesmannen støtter departementenes vurderinger knyttet til kravet om at holdte dyr ved avliving skal være bevisstløse inntil døden inntreffer. Dette er et viktig dyrevelferdsprinsipp. I siste ledd åpnes det for å gjøre unntak vedrørende kravet til bedøving. Problemstillinger rundt temaet er bl.a. knyttet til tradisjoner med basis i religion (jødedommen og islam). Fylkesmannen vil i den anledning peke på at det er blitt Halalslaktet småfe i Norge med bedøving (elektrisk) forut for avlivingen. Det bør arbeides videre med at dette blir mer anerkjent også internasjonalt, da det minsker dyrs lidelser og øker respekten for dyr.

### § 15 Bygninger, gjerder og andre mindre innretninger

Fylkesmannen i Finnmark kan se de gode hensiktene med forslag om å forby piggråd i gjerde. Slik vi ser det er utfordringene med en god del gjerder som ikke er i forskriftsmessig stand, dvs. dårlig vedlikeholdte gjerder/nedfallsgjerder, et større faremoment enn piggråd i seg selv. I Finnmark har flere kommuner med hjemmel i dagens dyrevernavfastsatt lokale forskrifter med piggrådforbud. Fylkesmannen mener hovedfokus i bestemmelsen må være å ansvarliggjøre gjerdeiere og gi tilsynsmyndigheten klarere sanksjonsmuligheter i forhold til gjerder som er i dårlig forfatning (nedfallsgjerder). Slike gjerder, uavhengig om det er piggråd involvert eller ikke, er ikke i tråd med gjeldende dyrevernav og kan dyrevelferdsmessig føre til skader.

I bestemmelsens tredje ledd pekes det på den ansvarlige sine plikter i forhold til tilsyn og tiltak på bygninger, gjerder osv. Fylkesmannen foreslår at formuleringen *Om nødvendig* tas ut. Dette fordi formuleringen i for stor grad åpner for skjønn, noe vi mener er unødvendig.

### § 22 Dyrs levemiljø

Fylkesmannen mener bestemmelsens andre ledd om adgang til egnet og trygt tilholdsrom er et viktig krav som nå lovfestes. Unntaket her er tamrein som går fritt på beite tilnærmet hele året. Det blir av enkelte ytret at hold av eksempelvis gammel norsk sau med ekstensive driftsformer ikke har behov for tilholdsrom eller leskur på vinteren. Fylkesmannen er av den formening at en driftsform med sau i Finnmark uten noe form for tilholdsrom eller leskur ikke er forenlig med lovutkastets formål (god dyrevelferd og respekt). Fylkesmannen støtter derfor skal-formuleringen i § 22 annet ledd.

### § 23 Tilsyn, stell og fôring og § 32 annet ledd (vedtak)

Det finnes allerede i dag flere forskrifter som utdyper bestemmelsen, eksempelvis forskrift om velferd for småfe. I forhold til beskyttelse mot predatorer (1 c) tolker fylkesmannen det dit hen at departementet nå ønsker å skjerpe dyreholders plikter. Dette underbygges i paragraf 32 annet ledd. Samtidig lovfestes dyreeiers rett til økonomisk kompensasjon ved inngripende vedtak om beiterestriksjoner grunnet rovvilt.

De ulike aspektene og problemstillingene med utmarksbeiting og rovvilt er i høringsnotatet grundig drøftet. I høringsnotatet fra LMD står det blant annet: *"Målet om levedyktig næringsvirksomhet og småfehold må realiseres innenfor rammen av hva som er dyrevelferdsmessig forsvarlig. Ut fra hensyn til dyrevelferd bør det ikke foregå fri utmarksbeiting i områder hvor det er viktig at store rovdyr som ulv og bjørn får vern. Her må driftstilpasninger iverksettes selv om de kan være ressurskrevende"*.

I Finnmark skjer de største tapene innen beitenæringene til andre rovviltarter enn bjørn og ulv. Dyrevelferdsmessig kan ikke fylkesmannen se at dette er "bedre" tap enn tap grunnet ulv og bjørn.

Dersom følgene av den nye dyrevelferdsloven fører til et forbud og omfattende restriksjoner mot en langvarig tradisjon med fri utmarksbeiting (beiteretten), mener fylkesmannen dette vil få store konsekvenser for disse næringene, men også for forbruker og for en målsetting om kortreist mat (klimautfordringer). Det ble importert rekordstore kvanta med lammekjøtt til Norge i 2007. Dette skyldes ikke økt forbruk, som for saue- og lammekjøtt har vært rimelig konstant i mange år (5-6 kg pr capita pr år). Beiterestriksjoner i utmarka vil føre til færre dyr på den enkelte gård og i tillegg medføre andre dyrevelferdsmessige utfordringer, jfr. Sverige og resistensproblemer knyttet til parasitter. Hvis en skal drive med sauehold i rovviltutsatte områder, kan et alternativ være å satse på rovviltsikre gjerder. Dette er imidlertid svært kostbart og det er naturlig at det vil komme innsigelser fra andre rettighetshavere til utmarksbeitene i fylket (reindriften).

Det er en kjensgjerning at sauemiljøet av flere årsaker tynnes ut i enkelte distrikter i Finnmark. Et forbud mot fri utmarksbeiting kan føre til at flere folk gir opp saueholdet og det fører til færre arbeidsplasser og en utarming av bygdene. Konsekvensene kan bli en videreføring av fraflyttingstakten og utarming av bygder og utkantstrøk. Dette er bekymringsfullt med tanke på dagens distriktpolitiske målsettinger og målsettinger om matproduksjon over hele landet.

I bestemmelsens § 32 annet ledd heter det: *"Mattilsynet kan fatte vedtak om beiterestriksjoner for å beskytte husdyr mot rovvilt. Ved inngripende vedtak om beiterestriksjoner grunnet rovvilt, har dyreeier rett til økonomisk kompensasjon"*. Den foreslåtte bestemmelsen er lite klar på flere vesentlige momenter. Heller ikke kommentarene i høringsnotatet gir ikke tilstrekkelig forutsigbarhet for beitenæringene. Når er tapsgrensen nådd og det kan vedtas beiterestriksjoner? Skal det regnes tap på besetningsnivå eller siidanivå eller distriktsnivå eller beitelagsnivå? Utfordringen er å skape en langsiktighet for beitenæringene, og dette bør departementene se nærmere på før ny lov fastsettes.

Fylkesmannen mener derfor det er viktig med en konsekvensutredning rundt utfordringene med inngripende beiterestriksjoner. Konsekvensutredningen bør basere seg på flere problemstillinger og sammenhengen mellom disse. Utredningen bør bl.a. vurdere samfunnsøkonomiske konsekvenser for både bygdesamfunn og enkeltbruk av et forbud mot fri utmarksbeiting.

Fylkesmannen er enig i at det innføres lovfestet rett til økonomisk kompensasjon for dyreeier ved inngripende vedtak om beiterestriksjoner. Vi mener imidlertid at det skal ytes økonomisk kompensasjon fra første dag uansett hvor lang periode restriksjonen gjøres gjeldende.

#### **Vedrørende tilsyns- og vedtaksmyndighet**

Fylkesmannen i Finnmark er enig i at Mattilsynet er godt kvalifisert til å ha hovedansvaret i dyrevernarbeidet. Selv om grensene mellom Mattilsynets oppgaver og dyrevernemndenes oppgaver kan virke uklare i dag, bør det heller arbeides med å avklare dette, i stedet for å avvike dyrevernemndene. Fylkesmannen vil framheve at en lekmannsnemnd kan ha fortrinn i forhold til profesjonelle forvaltere i å reflektere gjeldende samfunnsmoral (hindre unødig lidelse). Vi vil videre hevde at dyrevernemndene bidrar til synliggjøring av dyrevelferdsarbeidet, til økt kunnskap og interesse for dyrevelferd lokalt, og gir arbeidet legitimitet. Lokalt forankrede nemnder har ofte god kunnskap over det dyreholdet som finnes i området. Fylkesmannen i Finnmark konkluderer med at dyrevernemndene bør videreføres med Mattilsynet som sekretariat for nemndas arbeid.

Med hilsen

Øystein Ballari  
landbruksdirektør

Hans Magnus Sætra  
fylkesagronom